

يان مارتيل و پروژەكەى

دەدار مەسىفە

dmasifi289@yahoo.ca

نوسەر و سىياسەتوان لە ھەر شوئىنیک بن ھەردوو لا گىرۆدەن بە دەست پلار لە يەکتەر دان و دەرس دان بە يەکتەر. بەلام لە زۆربەى شوئىن و کاتەکاندا ئەو سىياسەتوانە کە رێگا و ھەلوێستى رەقتر لە ھى نووسەر بەکار دەھێنێت کاتیک کە تەنیا خۆى و قەلەمەکەى لە مەیداندان.

يان مارتيل خاوەنى رۆمانى {ژيانى پاى} خۆشەخت تر لە زۆربەى نوسەرانى ناو ولاتانى بە ناو ديموکرات، رەگەزنامەى شوئىنیکى بە نۆچەوانەو ھەيە کە لەو تەھى ھەيە ناوى ھاوتەربە بە ووشەى ئاشتى رۆيوو وە ئەگەر ولاتەکەى لە دوو شەرى گەورەى جیھانىدا بەشدار بوونیکى ھەبوو بێت ئەو ھەرگیز

نەبوو بە خەمى خەلک و ئەو ھى دواجار بينیوانە سێبەریکى کالى کەندەا بوو لەسەر نەخشەى شەر. بۆيە يان مارتيل جيا لەم نوسەرانەى کە ھەر لە دواى رەخنە گرتن لە دەسلەت و سىياسەتوان يەکسەر بەند و سوک و ريسوا دەکړن، لەسەر ھېچ لە نوسینە رووت و رەخنە ئامیزەکانى قسەییکی ناخۆش يان شەقیکی تێھەلنەدراو، بەلکو لە جیاتیدا ھەردەم ئافەرىنى پێپراو.

يان مارتيل کورى شاعیر و دیپلوماتیکى کەندەى يە و لە ئیسپانيا لە دایک بوو، بە ھۆى کارى باوک و دایکى، ئەو لە منداڵیەو شار بە شار و وولات بە وولات گەراو. بۆيە کە گەورەش بوو ئەو ھى لى بوو بە خوو و چوو چەند سالیک لە تورکيا و ئیران و ھیند ژیاو. دواجار گەراو تەو وولاتى دایک ئەو وەک ھەر کەسیکى غەریب کە لە دوورەو پێى دەنێتە سەر بستیک لە خاکی فراوانى کەندەا، دەمیک قاپ شۆر بوو، دەمیک کریکار و پاسەوان. بەلام ئیستا بەدەر لەو ھى رۆمان نوسیکی بەناو و دەنگە، مامۆستاییکى گەڕۆکیشە و دەرسى ئەدەب لە زانکۆکانى جیھاندا دەلێتەو، لەبەر ئەو ئەو ھەندەى خەلک يان مارتيل بە {ژيانى پاى} و کارى وێژەيى دەناسنەو ئەو ھەندە ئاگادارى دکتۆراکەى نین لە فەلسەفە.

يان مارتيل لە ھەردوو رۆمانى {ژيانى پاى} و {خود} دا شینواز و تەکنیکیکى مۆدیرن و کاریگەرى بە کارھیناوە، بەلام لەگەل وەرگرتنى خەلاتى بووکەرى بەریتانى لە 2002 ئەویش وەک ھەر نوسەریک کە لە پى کاریکى ئیبداعى ئەنجام دەدات و پاداشتیک وەردەگرت، زوو بە دزینی بیرۆکەى رۆمانى {ژيانى پاى} لە بەرازیلەو تاونبار کرا. لەبەرەمبەردا ئەو وەک نوسەریکى داھینەر ھەرگیز نكۆلى لەو نەکرد کەوا ئەدەب زەمینە و خەيالیکى ھاوبەشە لە نۆ نوسەراندا، وە زۆر راستگۆیانە ئەو ھى سەلماند کەوا رۆمانى {کتک و ماکس} رۆمانوسى بەرازیلی مۆیسیر سکلیەر بە ھەریەکى گەورەى پێبەخشیو تە رۆمانى {ژيانى پاى} نوسیوو. بەلام ئەو سالتانى مانەو ھى ئەو بوو لە رۆژھەلات کە رۆمانى {ژيانى پاى} پینوسیو.

ئەو ھى ئەمرۆکە جاریکى تر ناوى يان مارتيل دەخاتەو بەر چاوى خەلک، ھەلوێست و پرۆژەيەکى تازە و سەیرى ئەم نووسەرەيە کە لەم نزیکانە ئەو لە شارى ساسکەتوونى کەندەا بانگەشەى بۆ کرد، وە لەوانەيە بۆ ئێمەش جی سەرنج و لاسایى کردنەو بێت. پرۆژەيى يان مارتيل لە شوئىنیک

سەرچاوەی گرتووە کە بۆنی مەعریفە و دژ بە شەڕ بوونی لێدیت، پاش ئەوەی خەریکە ناوی کەنەدا بە ھۆی تیۆەگلانی لە شەری ئەفغانستان زەقتر لە جاران دەکەوێتە سەر نەخشەی شەڕ. لەناوەراستی نیسانی 2007 یان مارتیل پرۆژەکە دەست پێکرد بە کردنەوێی لاپەرەییەکی تایبەت لە سەر تۆری ئینتەرنێت بە ناوی " ئایا ستیڤن ھارپەر چی دەخوینێتەو؟ " لەم پرۆژەیدا جاریک نوسەر ھەر دوو ھەفتە ھەڵدەستێت بە ناردنی رۆمانیک بۆ سەرۆک وەزیرانی کەنەدا تا بێخوینێتەو.

{مەرگی ئیڤان ئیلیچ} تۆلستۆی یەکەم کتێبە کە نوسەر بە دیاری بۆ سەرۆک وەزیرانی نارد، ھەروەھا لەگەڵ کتێبەدا نامەییەکیشی ھاوپێچ کردووە کە تێیدا ناوەرۆک و دەلالەتەکانی رۆمانەکە تۆلستۆی بۆشی کردووە. بێپارە ئەگەر ھەر وەلامیکی لە سەرۆک وەزیران بە دەست گەشت لە سایەتە بۆلای بکاتەو.

لە ولاتیکی وەک کەنەدا لەبەر ژمارە زۆری خوینەرەکان و بایەخ دان بە رۆشناییی نرخێ کتێب وەک زیو و زیو وایە، بۆیە لەوانەیە بۆ یان مارتیل ئەم پرۆژەییە بە نرخێکی زۆر تەواو دەبێت، بە تایبەت ئەگەر نامەکان بە ئیکسپریس بنێرێت و ئەو کتێبانەکانی کە دواتر ھەڵیان دەبژێرێت لەوەی ئەمجارە قەبە تر بن. بەلام یان مارتیل وەک بە رۆژنامەوانانی راگەیاندا لەم پرۆژەییە پاشگەز نابێتەو ئەگەر ستیڤن ھارپەر ھەتا سەر وەک دیکتاتۆرەکانی پشت ئۆقیانوس بەسەر خەڵکدا حاکم بێت. پشٹیوانانی یان مارتیل ھیچ گومانێکیان لە سەرخستنی ئەم پرۆژەییە نیە و چاک دەزانن کە ئەو وەک نوسەریکی بە ھەرمەند چۆن توانی {پای پاتال} لە دەستەمۆکردنی درندەییەکی سەربخات لە پرۆژەییەکی شیدا سەرکەوتو دەبێت.

دوا قسە کە یان مارتیل سەبارەت بە پرۆژەکە دوا، ئەوەیە کە ئەوەی ئەو دەیکات بریتی یە لە ھەولێکی ژیرانەیی و وێژەیی و نایەوێت تێکەڵ بە سیاسەتی بکات، نەوێک یەکەم کتێب کە بۆ سەرۆک وەزیرانی پارێزگاری دەینارد سەرمايەیی مارکس بوو.

وێک ئەوەی بزانیت کە ئەگەر نوسەر ئەو کارەش نەکات سیاسەتوان ھەر بە چەپ و ئەنارشیستی دەناسیت!

07/05/19